

Raport privind realizarea Programului Național de răspuns la tuberculoză pentru anii 2021 – 2025

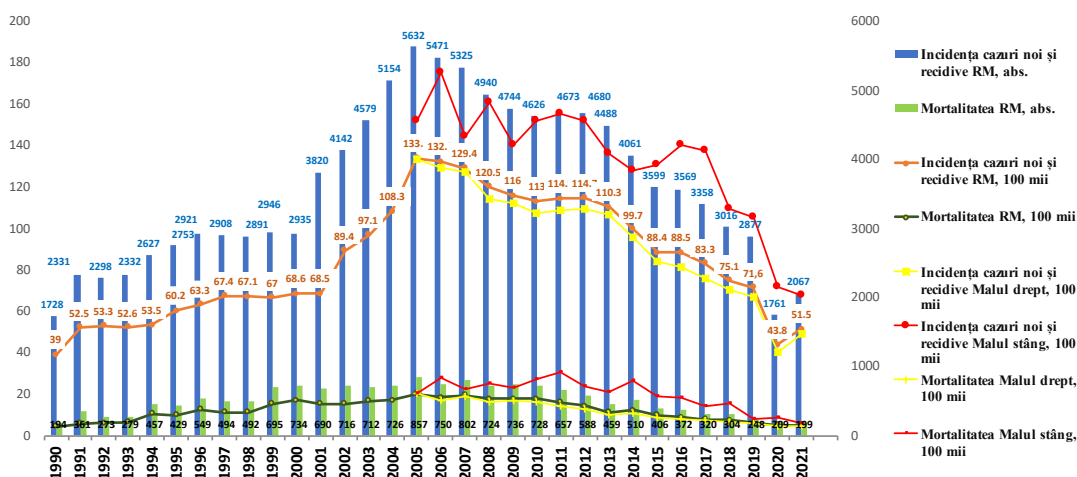
Anul 2021

Situația epidemiologică privind tuberculoza în Republica Moldova, anul 2021 vs anul 2020

Populația medie anuală totală în Republica Moldova la 01.01.2021 a constituit 4012177 persoane (MD – 3545124, MS – 467053), inclusiv copii – 762086 (MD – 672762, MS – 89324).

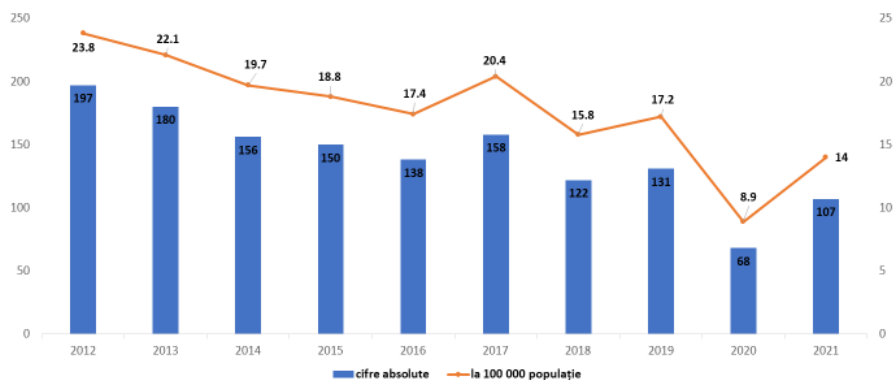
Incidența cazuri noi și recidive privind tuberculoza în anul 2021 a constituit 51.5 la 100 mii populație (2067 cazuri); pentru anul 2020 a constituit 43.8 la 100 mii populație (1761 cazuri). Se atestă o creștere cu 17.6% pe parcursul anului 2021. În anul 2021 au fost înregistrate 1617 cazuri noi de tuberculoză comparativ cu 1376 cazuri noi în anul 2020, incidența fiind de 40.3 la 100 mii populație (comparativ cu 34.3 la 100 mii populație în 2020). Se atestă o creștere cu 17.5%. Incidența recidivelor TB pentru 2021 a constituit 11.2 la 100 mii populație (450 cazuri), în comparație cu anul 2020 - 9.6 la 100 mii populație (385 cazuri). Incidența recidivelor TB s-a majorat cu 16.1%. Ponderea formelor distructive printre cazurile noi pulmonare pentru anul 2021 constituie 41% (511 cazuri), pentru anul 2020 a constituit 41% (591 cazuri).

Incidența cazuri noi și recidive TB și Mortalitatea TB, Republica Moldova, anii 1990 – 2021 (cifre absolute și la 100 000 populație)

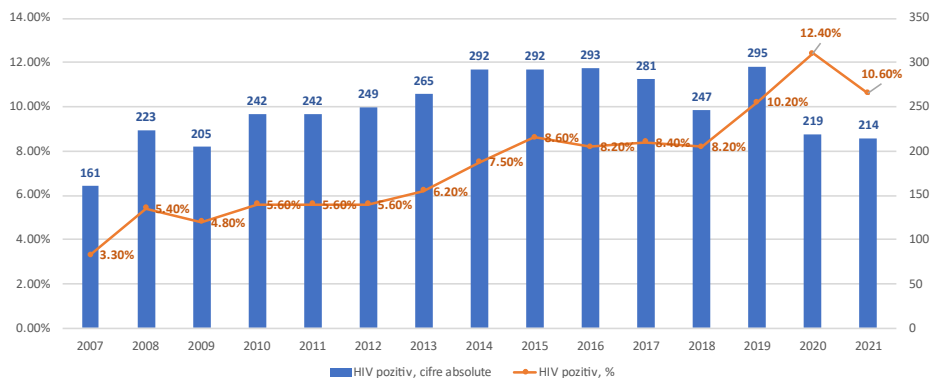
Incidența cazuri noi și recidive TB la copii în anul 2021 a constituit 14.7 la 100 mii populație (113 cazuri), în 2020 a constituit 9.1 la 100 mii populație (70 cazuri). Se atestă o creștere cu 61.5%. În anul 2021 au fost înregistrate 107 cazuri noi de tuberculoză la copii comparativ cu 68 cazuri noi în anul 2020, incidența fiind de 13.9 la 100 mii populație (comparativ cu 8.8 la 100 mii populație în 2020). Se atestă o creștere cu 58.0%. Recidive TB la copii pentru 2021 – 0.8 la 100 mii populație (6 cazuri), pentru 2020 – 0.3 la 100 mii populație (2 cazuri). Se atestă o creștere cu 166.7%. În 2021 s-au depistat 10 cazuri cu forme distructive, 28% din cazuri noi pulmonare la copii. În 2020 – 7 cazuri cu distrucții, 20% din cazuri noi pulmonare la copii.

Incidența Cazuri noi TB, copii 0 - 18 ani la 100 000 populație, aa. 2012 - 2021

Ponderea co-infecției TB/HIV printre cazurile noi și recidive TB în anul 2021 este de 10.6% (214 cazuri), în anul 2020 a fost 12.4% (219 cazuri).

Ponderea HIV printre cazurile noi și recidive TB (cifre absolute și %), aa.2007-2021

Mortalitatea prin TB pentru anul 2021 a constituit 5.0 la 100 mii populație (199 cazuri), pentru anul 2020 a constituit 5.2 la 100 mii populație (209 cazuri). S-a redus cu 3.9%. În anul 2021 au fost înregistrate 24 cazuri de TB depistate post-mortem, 12.1% din totalul deceselor prin TB, în 2020 au fost înregistrate 24 (11.5%) cazuri de TB depistate post-mortem. Ponderea deceselor TB până la un an de la depistarea TB pentru anul 2021 constituie 47.2% (94 cazuri), pentru anul 2020 a constituit 48.8% (102 cazuri).

Rata de succes a tratamentului pentru cohorta anului 2020 TB sensibilă, cazuri noi pulmonare, bacteriologic confirmați a constituit 81.4% (507 din 623 cazuri). Pentru cohorta anului 2019 rata de succes a constituit 83.3% (803 din 964 cazuri). Rata succesului tratamentului TB MDR cazuri noi pentru cohorta anului 2019 constituie 79.5% (322 din 405 cazuri), pentru cohorta 2018 constituie 73% (306 din 419 cazuri).

Concluzii:

- Situația epidemiologică privind tuberculoza în Republica Moldova rămâne tensionată și relevă o creștere ușoară a indicatorilor epidemiologici pentru anul 2021 comparativ cu anul 2020 - se atestă o creștere cu 17.5% a incidenței cazuri noi și recidive TB.
- Ponderea formelor distructive printre cazurile noi pulmonare în anul 2021 rămâne înaltă - 41% ca și în anul 2020.
- Incidența cazurilor TB la copii a crescut considerabil – cazurile noi cu 58%, recidivele cu 166.7%. Ponderea formelor distructive la copii rămâne înaltă - 20%. Creșterea incidenței cazuri noi și recidive TB la copii reflectă situația epidemiologică reală, prezența unui număr semnificativ de surse „ascunse” de infecție TB în populație.
- Se evidențiază o reducere ne semnificativă a deceselor de 3.9% în anul 2021 față de anul 2020, dar în același timp se atestă un număr semnificativ a cazurilor TB depistate post mortem (11.9% din totalul deceselor prin TB) și a cazurilor de deces TB până la un an de la depistarea TB (48.2% din totalul deceselor prin TB). Indicatorul mortalității prin TB caracterizează oportunitatea depistării, precum și calitatea diagnosticului și tratamentului pacienților cu tuberculoză.
- Indicatorii sus-menționați denotă un diagnostic întârziat și tardiv al bolii.
- A scăzut rata succesului tratamentului a TB sensibile pentru cohorta anului 2020 TB sensibilă, cazuri noi pulmonare, bacteriologic confirmați, care a constituit numai 81.4%. Nu atinge ținta obiectivului PNRT pentru anul 2021 – 86%.
- A crescut rata succesului tratamentului printre cazurile noi cu tuberculoză multidrorezistentă, care pentru cohorta pacienților, care au inițiat tratamentul în anul 2019 a constituit 79.5%.

Indicatorii activităților de monitorizare, evaluare și raportare a Programului Național de răspuns la tuberculoză pentru anul 2021

Nr.	Indicatorii activităților de monitorizare, evaluare și raportare a PNRT	2021
		100 mii/%
I. Indicator de impact		
1	Incidența estimată a tuberculozei la 100 mii de populație	După publicarea raportului OMS
2	Rata mortalității prin tuberculoză la 100 mii de populație	După publicarea raportului OMS
II. Indicatori de rezultat		
Obiectivul specific 1. Asigurarea examinării prin screening sistematic pentru tuberculoza activă a cel puțin 90% din contacți și cel puțin 90% din grupurile cu risc sporit la tuberculoză către finele anului 2025 prin asigurarea accesului universal la screening sistematic al contacților și grupurilor cu risc sporit la tuberculoză, inclusiv și pentru copii.		
1.1	Rata de notificare a tuberculozei la 100 000 de populație	51.5
1.2	Rata de acoperire a contacților cu screening sistematic pentru tuberculoză activă (%)	83.1
1.3	Ponderea persoanelor cu tuberculoză identificate prin depistarea activă, cu suportul organizațiilor societății civile (%)	0.98

Nr.	Indicatorii activităților de monitorizare, evaluare și raportare a PNRT	2021
		100 mii/%
<p>Obiectivul specific 2. Asigurarea diagnosticului precoce al tuturor formelor de tuberculoză cu depistarea către finele anului 2025 a cel puțin 90% din numărul total estimat de cazuri cu tuberculoză rezistentă la Rifampicină și multidrogrezistentă prin asigurarea accesului universal la diagnosticul precoce al tuturor formelor de tuberculoză și la testele de sensibilitate la medicamente, inclusiv utilizarea testelor rapide.</p>		
2.1	Rata de notificare a tuberculozei rezistente la Rifampicină și multidrogrezistente la 100 000 de populație	12.4
2.2	Ponderea pacienților cu tuberculoză (cazuri noi și recidive) notificați, în rândul pacienților testați cu teste rapide de diagnostic recomandate de Organizația Mondială a Sănătății (%)	97.5
2.3	Rata de acoperire cu testul de sensibilitate la medicamente în rândul tuturor pacienților cu tuberculoză pulmonară (%)	81.5
<p>Obiectivul specific 3. Asigurarea tratamentului tuberculozei sensibile și tuberculozei rezistente la Rifampicină și multidrogrezistente cu obținerea ratei de succes a tratamentului printre cazurile noi și recidive de tuberculoză sensibilă de cel puțin 90% și printre cazurile de tuberculoză rezistentă la Rifampicină și multidrogrezistentă nu mai joasă de 80% către anul 2025 prin asigurarea accesului echitabil la tratament de calitate și îngrijiri continue pentru toate persoanele cu tuberculoză, inclusiv copii, prin abordare centrată pe persoană și suport în baza necesităților persoanei</p>		
3.1	Ponderea pacienților care au inițiat tratamentul antituberculos cu medicamentele de primă linie în condiții de ambulator (%)	28,1
3.2	Ponderea pacienților notificați cu tuberculoză rezistentă la Rifampicină și multidrogrezistentă înrolați în tratament (%)	93
3.3	Rata de succes a tratamentului în rândul tuturor pacienților cu tuberculoză sensibilă cazuri noi și recidive (%)	82.7
3.4	Rata de succes a tratamentului în cohorta cazurilor tuberculoză rezistentă la Rifampicină și multidrogrezistentă (%)	79.5
3.5	Rata de acoperire cu regimuri de tratament per orale scurte modificate (mSTR) (%)	30.1
3.6	Ponderea pacienților cu tuberculoză care au inițiat tratament antituberculos (tuberculoză sensibilă și tuberculoză drogrezistentă) și au beneficiat de orice formă de asistență, inclusiv de suport psihosocial din partea organizațiilor societății civile pentru creșterea aderenței la tratament (%)	10
<p>Obiectivul specific 4. Asigurarea acoperirii universale și continuității serviciilor medicale, gestionarea comorbidităților și problemelor social-economice în baza necesităților persoanei prin extinderea colaborării cu programele naționale HIV, Hepatite, Droguri, Alcool, Diabet, Sănătate mintală, etc., conlucrare cu sectorul penitenciar, social și societatea civilă</p>		
4.1	Rata de acoperire cu testare la HIV (%)	96.2
4.2	Ponderea pacienților cu TB/HIV care au inițiat tratamentul antituberculos din numărul de pacienți cu TB/HIV (%)	94.5
4.3	Rata de acoperire cu tratament antiretroviral a pacienților cu TB/HIV (%)	79.3
<p>Obiectivul specific 5. Reducerea transmiterii tuberculozei în societate prin măsuri de prevenire în răspunsul la tuberculoză, inclusiv extinderea tratamentului preventiv al tuberculozei la persoanele care trăiesc cu</p>		

Nr.	Indicatorii activităților de monitorizare, evaluare și raportare a PNRT	2021
		100 mii/%
HIV, contactii adulți, copii și asigurarea a cel puțin 95% ratei de vaccinare cu vaccinul Bacillus Calmette-Guerin la noi născuți		
5.1	Rata de vaccinare cu Bacillus Calmette- Guérin către vârsta de 12 luni (%)	94.1
5.2	Ponderea persoanelor eligibile din populațiile cu risc sporit de infectare testate pentru infecția tuberculoasă latentă (%)	88
5.3	Rata de acoperire cu tratament a infecției tuberculoase latente (%) la copii cu vârsta sub 5 ani din contact cu tuberculoză	89
5.4	Rata de acoperire cu tratamentul infecției tuberculoase latente în rândul persoanelor care trăiesc cu HIV (%)	36.1
<p>Obiectul specific 6. Adoptarea politicilor și implementarea măsurilor axate pe atingerea obiectivelor de reducere a poverii tuberculozei, prin implementarea abordării centrate pe persoană, reducerea poverii determinantelor sociale, ajustarea mecanismelor de finanțare la modelul centrat pe persoană la fiecare nivel de asistență, cu implicarea organizațiilor societății civile și a persoanelor afectate de tuberculoză cu atingerea zero costuri catastrofale pentru pacienții cu tuberculoză către finele anului 2025.</p>		
6.1	Mecanisme de contractare în cadrul fondurilor de stat sau alte mecanisme de finanțare relevante pentru organizațiile societății civile active în domeniul tuberculozei elaborate și implementate.	Au fost prezentate MS
6.2	Ponderea instituțiilor medicale relevante care furnizează date în timp real privind tuberculoza (%)	94
<p>Obiectivul specific 7. Consolidarea capacității naționale de cercetare și inovare pentru luarea deciziilor, în vederea accelerării și îmbunătățirii răspunsului național la tuberculoză</p>		
7.1	Ponderea recomandărilor cercetărilor științifice/ studiilor operaționale aplicate în politicile naționale	50
7.2	Publicații internaționale	Articole internaționale - 16 Rezumate internaționale - 24

Activitățile realizate pe parcursul anului 2021

Depistarea tuberculozei în timpul pandemiei COVID-19:

- Dispoziția MSMPS din 20.06.2020 nr.313-d „Cu privire la organizarea depistării țintite a cazurilor TB în condițiile pandemiei COVID -19”;
- Dispoziție MSMPS din 17.02.2021 nr.85-d "Cu privire la organizarea activităților de depistare țintă și activităților de informare, educare și suport psiho-social pentru creșterea aderenței la tratament și prevenirea recidivelor, implementate de către organizațiile neguvernamentale”;
- 26.02.2021 Seminar zonal cu tematica: “Depistarea și tratamentul tuberculozei în condițiile pandemiei COVID-19.”
- 11.08.2021 Dispoziția MSMPS nr.605-d Cu privire la organizarea activităților de depistare țintită a TB, implementate de către organizațiile neguvernamentale;
- Începând cu 16 martie 2020 au fost sistate activitățile planificate în cadrul programului "Un doctor pentru tine", inclusiv realizarea screening-ului prin radiografia pulmonară prin Ordinul MSMPS nr. 259 din 13 martie 2020 Cu privire la sistarea activităților planificate în cadrul Programului "Un doctor pentru tine" pentru anul 2020;
- Din iunie 2021 au fost reluate activitatea de realizarea screening-ului prin radiografia pulmonară prin utilizarea unităților radiologice mobile (Ordin MSMPS din 21.05.2021 nr.463 "Cu privire la desfășurarea screening-ului prin radiografie pulmonară pentru anul 2021".
- Pentru desfășurarea screening-ului prin radiografie pentru anul 2021, din grupurile cu risc și vigilență sporită pentru TB în localități, a fost utilizat complex radiodiagnostic PULMOEXPRES. În expediție în teritoriile nominalizate în total au fost efectuate - 11125 examinări radiologice digitale. Au fost depistate modificări radiologice – 3096 (27,8%):
 - ✓ TB – 44 (1,4%)
 - ✓ Sechele TB – 609 (19,6%)
- 29.12.2021. Ședința ”Prezentare rezultatelor desfășurării activităților de profilaxie în rândul populațiilor cheie-afectate în regiunea Nord , Finanțat de către Compania Națională de Asigurări în Medicină” Prezentarea rezultatelor desfășurării activităților de profilaxie în rândul populațiilor cheie-afectate în regiunea Nord.
- Dispoziția MS nr.895-d din 23/11/2021: Cu privire desfășurarea atelierelor de lucru (Validarea datelor in Sistemul de Monitorizare si Evaluare a Tuberculozei in Republica Moldova)

Diagnosticul tuberculozei:

- Pe parcursul anului 2020 experții de la MOLDAC au finalizat prima etapa de evaluare a LNR pentru acreditare conform ISO 15189.
- În conformitate cu cerințele standardului SM EN ISO/IEC 17011:2017 “Evaluarea conformității. Cerințe pentru organismele de acreditare care acreditează organisme de evaluare a conformității”, documentele MOLDAC și în baza Avizului Comisiei de Recomandare a acreditării nr.27 din 23.05.2022, la data de 25.05.2022 Laboratorului Național de Referință în Microbiologia Tuberculozei, i s-a înmănat oficial Certificatul de Acreditare, fiind primul laborator de analize medicale public din Republica Moldova, acreditat la cerințele standardului ISO 15189. Aceasta denotă credibilitate în rezultatele obținute, minimizarea riscului de rezultate eronate care contribuie la stabilirea unui diagnostic al tuberculozei corect, factor important în ameliorarea situației epidemiologie a tuberculozei în republică.

Implementarea studiilor operaționale:

- Din 15 septembrie 2020 - implementarea studiului „Evaluarea eficacității și siguranței regimurilor scurte de tratament modificate (mSTR) a TB RR numai prin medicamente per orale în Republica Moldova”

- Din 16 septembrie 2021 – continuarea studiului „Evaluarea eficacității și siguranței regimurilor scurte de tratament modificate (mSTR) a TB RR numai prin medicamente per orale în Republica Moldova” (cohorta națională)

Studii realizate:

- În anul 2021 a fost efectuat studiu privind tuberculoza în rândul migranților de către Organizația Internațională pentru Migrațiune și PNRT. Prezentarea rezultatelor studiului este preconizată pentru anul 2022.

Cursuri de instruire:

- mai 2021 – curs de instruire medicii ftiziopneumologi și endocrinologi „Managementul pacienților cu tuberculoză și diabet zaharat” (Dispoziția MSMPS nr.344-d din 13/05/2021: Cu privire la organizarea Cursului de instruire pentru medicii ftiziopneumologi și endocrinologi online "Managementul pacienților cu tuberculoza și diabet zaharat")
- iunie 2021 – curs de instruire în colaborare cu OIM "Cunoștințe, Aptitudini și Practici ce țin de sănătatea migranților și tuberculoza cu focus pe gender și ramificațiile acestuia" (Dispoziția MSMPS nr.345-d din 13/05/2021: Cu privire la organizarea Cursului de instruire pentru medicii ftiziopneumologi online "Cunoștințe, Atitudini și Practici ce țin de sănătatea migranților și tuberculoza cu focus pe gender și ramificațiile acestuia")
- iulie 2021 - curs de instruire „Tratamentul video-asistat al Tuberculozei (VST) ” (Dispoziția MSMPS nr.414-d din 01/06/2021: Cu privire la organizarea Cursului de instruire pentru medicii ftiziopneumologi "Tratamentul video-asistat al Tuberculozei (VST)")

Companii de informare și sensibilizare:

- Martie 2021 - mese rotunde cu regiunile Republicii Moldova cu participarea reprezentanților autorităților locale, ai serviciului ftiziopneumologic, reprezentanți ai centrelor medicale și ai ONG-urilor. A subliniat importanța implicării interdisciplinare în lupta împotriva tuberculozei.
- Pe parcursul anului 2021 a continuat implementarea Proiectului OIM „Îmbunătățirea detectării, supravegherii, tratamentului și prevenirii tuberculozei în rândul populației mobile din RM prin prisma sensibilizării dimensiunii de gender”. Proiectul își propune să instituie o bună guvernanta a migrației și sănătății în Republica Moldova, prin dezvoltarea unor politici eficiente bazate pe dovezi integrate în PNRT din Moldova. Materialele de informare publică sunt plasate în aeroporturi, spitale, trecere de frontieră și difuzate la televizor, radio și prin intermediul rețelelor de socializare. Acestea au fost dezvoltate în mod special pentru a fi sensibile la gen și migranți și includ informații și materiale de comunicare cu relevanță specială pentru femeile afectate de TB, fie ca persoane vulnerabile, pacienți sau îngrijitori. Organizația Internațională pentru Migrație, Misiunea în Moldova, IFP “Chiril Draganiuc”, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră <https://tv8.md/2021/03/24/foto-ziua-mondiala-de-lupta-impotriva-tuberculozei-cati-oameni-se-imbolnavesc-zilnic-de-aceasta-maladie>
- Organizarea on-line a Conferințelor tematice de instruire cu profesorii, elevi, studenți, din școli, instituții de învățământ mediu și superior:
 - ✓ 11.03.2021 pentru studenții din învățământul superior.
 - ✓ 12.03.2021 pentru studenții din învățământul superior facultățile: psihologie și asistenta socială.
 - ✓ 15-16.03.2021 pentru elevii din învățământul profesional tehnic.
 - ✓ 22.03.2021 pentru a elevii de la ciclul primar, gimnazial și liceal.
- În scopul menținerii vigilenței populației asupra problemei tuberculozei și încurajării adresării la medic pentru diagnostic, dar și pentru continuarea tratamentului în cazul celor diagnosticați cu TB,

au fost realizate și distribuite on-line două spoturi video în limbile română și rusă:
<https://www.youtube.com/watch?v=II5LgTJgW3Q> ;
https://www.youtube.com/watch?v=M_HGxiU3Dxw

- În perioada 22.03 - 04.04.21 pe ecranele LED din transportul public mun. Chișinău, piețe, supermarket, centre comerciale IMSP au fost derulate spoturi video sociale privind măsurile de prevenire a TB. În scopul realizării activității menționate au fost elaborate, editate și distribuite mai multe materiale informaționale și educative despre TB. De menționat că pe parcursul anului au fost publicate 44 titluri de materiale educaționale și informative cu tematica TB, COVID-19 și drepturile persoanei cu TB, cu un tiraj total de 101,600 exemplare, inclusiv 29,000 în trimestrul I și 72,600 exemplare în trimestrul IV în corespundere cu organizarea campaniilor de informare de primăvară și toamnă.
- Realizarea campaniilor de informare. În cadrul campaniei de informare de primăvară cu genericul ”Ceasul bate!” Programului Național de răspuns la TB a organizat:
 - ✓ Iluminarea în ROȘU a Arcului de Triumf din capitală pentru a atrage atenția asupra impactului devastator al TB.
 - ✓ Un flashmob în scopul susținerii campaniei CEASUL BATE!
- În cadrul campaniei de toamnă cu genericul ”Tuberculoza nu a dispărut, susțineți persoanele afectate de tuberculoză!” I. Implicarea voluntarilor – studenților Colegiilor de Medicină din orașele Chișinău, Bălți, Orhei, Cahul și Ungheni în activități de informare și promovare a informațiilor corecte despre TB, cu accent pe drepturile persoanelor cu TB. În acest sens, în perioada 18-23 octombrie 2021, specialiștii Centrului PAS au fost desfășurate în format online 5 instruirii cu studenții Colegiilor menționate în vederea instruirii acestora despre TB și despre metodele de distribuire a informațiilor corecte populației în cadrul instituțiilor medicale și cele de învățământ. Astfel, pe parcursul lunii noiembrie, studenții voluntari au realizat 280 activități de informare cu participarea a mai mult de 4000 persoane din 8 raioane ale țării.
- Difuzarea materialelor video privind Tuberculoza. În colaborare cu echipa de coordonare a Programului Național de Control a Tuberculozei au fost selectate materialele video și audio în limbile română și rusă pentru difuzare în perioada campaniilor de informare de primăvară și toamnă. Canalele TV și stațiile radio unde au fost difuzate materialele: canale TV - Prime, Pro TV, Jurnal TV, Publica TV, TV-6; stațiile radio - Novoe radio, Radio-7, Retro FM, Auto radio au fost selectate urmare a unui concurs. Timpul total de difuzare pe parcursul anului 2021 a constituit 718 minute și 40 secunde a materialelor video și 392 minute a celor audio.

Conferințe:

- Conferința științifico-practică cu participare internațională consacrată Zilei Mondiale a Tuberculozei cu genericul: “Aspecte moderne ale prestării serviciilor în domeniul tuberculozei în perioada pandemiei COVID-19” (Dispoziția MSMPS nr.135-d din 10/03/2021: Cu privire la convocarea Conferinței științifico-practice);
- Conferința Națională științifico-practică cu participare internațională cu genericul: “Drepturile omului în Tuberculoză”, organizată de către Platforma organizațiilor active în domeniul TB din Republica Moldova în colaborare cu MS, PNRT, IFP “Chiril Draganiuc”, Centrul PAS și Institutul pentru Drepturile Omului (Dispoziția MS nr.889-d din 23/11/2021: Privind organizarea Conferinței științifico-practice „Drepturile Omului in Tuberculoza”).

Buget realizat pentru implementarea activităților PNRT anul 2021

Sursele de finanțare		2021	% in buget, 2021
Bugetul de stat	Bugetul MS	19 906 226.49	12.45%
	Bugetul MJ	547 784.12	
Fondul Global	PAS	24 747 525.42	23.50%
	UCIMP	13 841 478.53	
CNAM		104 522 084.61	63.64%
Autoritățile locale*		663 066.00	0.40%
Total		164 228 165.17	100.00%

* 72 200 lei - medicamente reacții adverse (Fălești – 50 000 lei, Ștefan Vodă – 22 200 lei);

* 590 866 lei – ajutor din partea APL și Asistență Socială (Anenii Noi – 69 606 lei, Basarabeasca – 5 200 lei, Cahul – 26 500 lei, Cantemir – 250 865 lei, Căușeni – 14 000 lei, Edineț – 21 000 lei, Fălești – 44 395 lei, Glodeni – 94 500 lei, Leova – 6 800 lei, Nisporeni 58 000 lei).

Asigurarea DNF cu medicamente, reagenți și consumabile conform surselor de finanțare, mii lei

Sursele de finanțare		2021	% din total, 2021
Fondul Global	Medicamente	8131.02	37.00%
	Reagenți și consumabile	3625.69	
MS	Medicamente	10994.31	63.00%
	Reagenți și consumabile	9027.04	
Total		31778.07	100.00%

Finanțarea instituțiilor medico-sanitară în anul 2021 antrenate în realizarea Programului Național de răspuns la tuberculoză pentru anii 2022 – 2022 din sursele CNAM

În cadrul asistenței medicale specializate de ambulatoriu:

1. Acoperirea cheltuielilor pentru alimentație și transport public de la /la domiciliu pentru tratamentul în condiții de ambulatoriu a bolnavilor cu tuberculoză:

Anul	Suma contractată, lei	Suma executată, lei
2021	11 304 951.10	10 415 097.92

2. Laboratoare naționale de referință:

Denumirea IMSP	Sume contractate 2021 (lei)
IMSP Institutul de Ftizio pneumologie “Ch. Draganiuc”	6 886 000.16
IMSP Spitalul Clinic Municipal Bălți	2 514 241.53
Total	9 400 241 69

În cadrul asistenței medicale spitalicești:

Anul 2021:

Denumirea IMSP	Contractat (MDL)		Executat (MDL)	
	Nr. zile-pat	Suma (MDL)	Nr. zile-pat	Suma (MDL)
IMSP Institutul de Ftiziopneumologie "Ch. Draganiuc"	60 058	48 947 270.00	60 033	48 926 895.00
IMSP SCMFP Chișinău	38 615	29 733 550.00	37 779	29 089 830.00
IMSP Spitalul Clinic Municipal Bălți	7 819	6 020 630.00	7 056	5 433 120.00
Total	106 492	84 701 450.00	104 868	83 449 845.00

Totodată, în anul 2021 din sursele fondului măsurilor de profilaxie au fost executate mijloace financiare în volum de **1 256,9 mii lei**, dintre care:

- **855, 9 mii lei** direcționați pentru finanțarea realizării a două proiecte de profilaxie TB în rândul populațiilor-cheie afectate și creșterea complianței la tratament TB DS și TB MDR. În cadrul proiectelor au fost examinate radiologic 2021 persoane din 8 localități ale țării (mun. Bălți, raioanele Ialoveni, Strășeni, Ungheni, Ștefan Vodă, Șoldănești, Fălești, Sîngerei), dintre care au fost depistate 21 cazuri de tuberculoză și incluse în tratament, fapt ce a contribuit la micșorarea riscului de îmbolnăvire în populația generală;
- **401,0 mii lei** direcționați pentru realizarea screening-ului prin radiografia pulmonară în baza ordinului MSMPS nr.463 din 21.05.2021 privind desfășurarea screening-ului prin radiografie pulmonară pentru anul 2021, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, 11125 persoane din grupurile de risc de îmbolnăvire cu TB și alte maladii ale organelor toracelui din Cahul, Criuleni, Dubăsari, Soroca, Rîșcani, Hîncești, Ialoveni Ungheni, Bălți, Sîngerei, Ștefan-Vodă, Strășeni, Rezina, Briceni, Edineț au fost examinate profilactic la complexul radiologic digital mobil, numărul persoanelor cu suspiecții la patologie urmare a realizării screening-ului prin radiografie pulmonară a constituit 1833 de persoane.

Finanțarea IMSP în anul 2021 antrenate în realizarea PNRT din sursa CNAM

Finanțarea IMSP antrenate în realizarea PNCT din sursa CNAM	2021	
	abs	%
Bonificația pentru indicatorii de performanță	-	-
Acoperirea cheltuielilor pentru alimentație și transport public de la /la domiciliu pentru tratamentul în condiții de ambulatoriu a bolnavilor TB	10 415 097.92	9.97
Laboratoare naționale de referință	9 400 241.69	9.00
Asistența medicală spitalicească	83 449 845.00	79.84
Efectuarea examinărilor profilactice (screening) de către IMSP IFP "Ch. Draganiuc"	401 000.00	0.39
Proiectul din sursele fondului măsurilor de profilaxie	855 900.00	0.80
Total	104 522 084.61	100

Provocări în procesul implementării PNRT:

- Pandemia COVID-19 a inversat anii de progres în furnizarea serviciilor esențiale de tuberculoză și reducerea poverii bolii tuberculoase.
- Numărul persoanelor diagnosticate cu tuberculoză a scăzut cu 39% în anul 2020 (media pe regiunea Europeană - 23%) și a crescut numai cu 17.6% pe parcursul anului 2021.
- Creșterea ponderii copiilor în rândul celor cu tuberculoză, mai ales pe fondul scăderii numărului absolut de pacienți nou diagnosticați, este un semn nefavorabil care indică o agravare a situației epidemiologice privind tuberculoza.
- Măsurile de restricție a circulației au afectat accesul la diagnostic al persoanelor cu simptome de tuberculoză.
- Serviciile de depistare activă au fost reduse drastic, inclusiv stoparea screening-ului mobil în anul 2020 (conform ordinului MSMPS nr.590 din 24.06.2020 în legătură cu tendințele situației sanitaro-epidemiologice în Republica Moldova, în scopul prevenirii răspândirii infecției Covid-19 au fost sistate activitățile planificate în cadrul Programului “Un doctor pentru tine”).
- Activitățile de depistarea TB sunt realizate fragmentar, superficial de către AMP, ce are ca consecință depistarea formelor tardive.
- Atenția AMP, serviciul FP, serviciul radiologie a fost orientată, în mod justificat, către gestionarea pandemiei COVID-19, ca urgență de sănătate publică
- DOT asigurat insuficient cu admiterea cazurilor de autoadministrare a preparatelor antituberculoase;
- Lipsa pârghiilor de responsabilizare a instituțiilor, personalului ce nu respectă prevederile PCN, ordinelor, dispozițiilor MS;
- Rezerve în asigurarea cu cadre medicale la toate nivele.

Pașii următori:

- Asigurarea continuității serviciilor TB în contextul pandemiei COVID-19;
- Depistarea activă a cazurilor TB și urmărirea contactilor, cu implicarea intensivă a comunității pentru a menține conștientizarea importanței recunoașterii și a răspunsului la simptomele sugestive ale tuberculozei, folosind tehnologii digitale și alte instrumente vor contribui la reducerea numărului acumulat de persoane nedepistate cu tuberculoză:
 - ✓ Utilizarea unităților mobile X-ray;
 - ✓ Utilizarea unităților portabile X-ray pentru lucru în teren;
 - ✓ Dotarea unităților mobile X-ray și unităților portabile X-ray cu CAD;
- Campanii naționale de screening TB cu implicarea ONG-urilor;
- Evaluarea și ajustarea indicatorilor de performanță și a mecanismelor de finanțare cu scopul îmbunătățirii depistării și asigurării tratamentului strict supravegheat la nivel de AMP;
- Revizuirea Legii Nr. 153 din 04-07-2008 cu privire la controlul și profilaxia tuberculozei;
- Revizuirea legislației și elaborarea unui mecanism de achiziții pentru medicamente antituberculoase și consumabile de laborator de pe platforme internaționale (GDF), ce va permite optimizarea cheltuielilor în raport cost/eficiența;
- Optimizarea serviciului spitalicesc specializat în conformitate cu obiectivele de micșorarea duratei și ratei de spitalizare, cu consolidare într-o singură entitate juridică și cu finanțarea bazată pe buget global.